

УДК 34:351.862.6

Данилюк Сергій Юрійович
(аспірант ПВНЗ «Європейський університет»)
ORCID ID 0009-0004-9607-2777

ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ: ВПЛИВ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Анотація. У статті висвітлюється роль Телеграм-каналів у процесі політичної соціалізації молоді в умовах сучасного цифрового середовища. Розглянуто сутність політичної соціалізації як формування політичних знань, цінностей та орієнтацій молоді. Проаналізовано особливості політичної інформації у Телеграм-каналах та її класифікацію за змістом і формою подачі. Визначено чинники впливу на формування політичних орієнтирів молоді, включаючи доступність інформації, персоналізацію контенту, інтерактивність та децентралізацію платформи. Окрему увагу приділено мобілізаційному потенціалу Телеграм-каналів, швидкості поширення інформації та ризикам дезінформації. Підкреслено необхідність розвитку критичного мислення та інформаційної грамотності молоді як чинників протидії маніпулятивному контенту.

Ключові слова: політична соціалізація, молодь, політична інформація, Телеграм-канали, дезінформація, мобілізація, цифрове середовище.

Постановка проблеми. У сучасному світі цифрові комунікаційні платформи дедалі більше впливають на процеси політичної соціалізації молоді. Традиційні агенти політичного виховання — сім'я, школа, медіа, громадські організації — доповнюються чи інколи витісняються новими цифровими каналами інформування та взаємодії. Серед них важливе місце посідають Телеграм-канали, які завдяки своїй децентралізованості, анонімності та високій швидкості поширення контенту стають потужними інструментами впливу на політичні орієнтири молоді. Однак разом із новими можливостями постають і ризики: дезінформація, маніпулювання свідомістю, створення «інформаційних бульбашок». Усе це зумовлює необхідність комплексного аналізу ролі Телеграм-каналів у політичній соціалізації та пошуку шляхів формування критичного мислення й інформаційної стійкості молоді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження політичної соціалізації молоді в цифровому середовищі активно ведеться у вітчизняній та зарубіжній науці. Ряд науковців (Norris, 2001; Dahlgren, 2009) наголошують на впливі нових медіа на демократизацію політичних процесів та залучення громадян до політичного життя. Українські дослідники (Докторович, 2014; Фесенко, 2018) акцентують увагу на ролі соціальних мереж у мобілізації молоді, розповсюдженні політичних меседжів і формуванні політичної культури. Втім, недостатньо висвітленими залишаються специфічні особливості Телеграм-каналів як децентралізованого засобу політичної комунікації та їхній вплив на формування політичних орієнтирів молоді, ступінь загроз дезінформації та можливості розвитку критичного сприйняття інформації.

Мета статті. Метою статті є дослідити особливості впливу Телеграм-каналів на політичну соціалізацію молоді в цифровому середовищі, визначити основні типи політичної інформації, що циркулює у Телеграмі, проаналізувати чинники, які сприяють або ускладнюють формування політичних орієнтирів молоді, а також розробити рекомендації щодо посилення критичного мислення та інформаційної грамотності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Політична соціалізація молоді є важливим процесом формування політичних переконань, цінностей та поведінки, який відбувається під впливом різних соціальних, культурних та інформаційних чинників. Це явище можна визначити як процес засвоєння молоддю політичних знань, норм і орієнтацій, які формують її ставлення до політичної системи, участі у виборчих процесах та активності в громадському житті.

У контексті сучасного цифрового суспільства політична соціалізація молоді дедалі більше відбувається через цифрові платформи, зокрема соціальні мережі та месенджери. Ці інструменти сприяють швидкому поширенню інформації, створенню політичного дискурсу та залученню молоді до обговорення суспільно важливих тем.

Молодь визначається як соціально-демографічна група, що охоплює осіб у періоді переходу від дитинства до дорослого життя, зазвичай у вікових межах від 14 до 35 років. У цей час формується їхній світогляд, система цінностей та готовність до участі в політичному житті.

Політична соціалізація є складовою частиною загального процесу соціалізації особистості, яка спрямована на інтеграцію індивіда в політичну систему. Вона охоплює як формальне (через освіту, участь у виборах), так і неформальне навчання (вплив медіа, сім'ї, однолітків).

Таким чином, у сучасному глобалізованому світі, де інформаційні потоки стають дедалі швидшими, політична соціалізація молоді набуває нових форм. Зокрема, зростає значення цифрових платформ, які, хоча й відкривають можливості для залучення молоді до політичного життя, створюють і значні виклики, такі як поширення дезінформації та маніпуляції.

Телеграм-канали, як сучасний комунікаційний інструмент, стають важливим елементом процесу політичної соціалізації молоді. У глобалізованому цифровому середовищі молоді люди активно шукають інформаційні платформи, що дозволяють швидко та зручно отримувати новини, аналізувати суспільно важливі події та формувати власну думку щодо політичного життя. У цьому контексті Телеграм виступає не лише як месенджер, а й як унікальна платформа для обміну інформацією завдяки можливостям створення тематичних каналів, груп і чатів.

Суть політичної соціалізації через Телеграм-канали полягає у взаємодії кількох ключових чинників. По-перше, це прямий доступ до великої кількості політичного контенту: від офіційних заяв до альтернативних аналітичних джерел, які часто формуються на основі суб'єктивної оцінки подій.

Політична інформація є ключовим елементом у формуванні політичної свідомості, громадської думки та механізму прийняття рішень у суспільстві. У широкому розумінні, це сукупність знань, повідомлень, фактів, ідей і поглядів, що стосуються функціонування політичних інститутів, процесів, явищ, а також взаємодії громадян із державою та між собою у політичній сфері. Політична інформація виконує не лише комунікативну функцію, але й виступає засобом соціалізації, мобілізації та впливу на громадськість.

Політична інформація має багатовимірну сутність. Вона є джерелом, через яке суспільство дізнається про державні рішення, закони, вибори, міжнародні події та інші процеси, що стосуються публічного управління. У політичній сфері інформація є основою для формування світогляду, політичних вподобань і рішень громадян. Вона може сприяти як зміцненню демократичних процесів, так і бути інструментом маніпуляції у руках авторитарних режимів або політичних груп.

Класифікація політичної інформації базується на різних критеріях. За змістом політичну інформацію можна поділити на наступні типи:

1. Фактична політична інформація. Це дані про конкретні події, рішення, документи, дії політичних суб'єктів. Наприклад, офіційні повідомлення про ухвалення закону, результати виборів або міжнародні угоди.

2. Аналітична політична інформація. Це інтерпретація і аналіз політичних подій та явищ, що дає змогу краще зрозуміти їхній зміст і наслідки. Аналітична інформація часто містить оцінку ситуації, прогнози або рекомендації.

3. Ідеологічна політична інформація. Цей тип інформації спрямований на формування певних ідеологічних переконань у суспільстві. Вона може бути як позитивною (роз'яснення державної політики), так і маніпулятивною (пропаганда).

4. Мобілізаційна політична інформація. Її мета — стимулювати громадян до певної політичної дії, наприклад, участі у виборах, мітингах чи громадських ініціативах.

5. Пропагандистська політична інформація. Цей тип інформації часто має на меті формування однобокого бачення політичних подій, нав'язування вигідних для певних груп або суб'єктів інтерпретацій.

6. Дезінформація. Це свідомо викривлені або вигадані дані, які використовуються для введення аудиторії в оману з метою маніпуляції її поведінкою.

За формою передачі політичну інформацію можна поділити на:

- Вербальну (тексти, промови, повідомлення в медіа);
- Візуальну (графіки, відео, символіка, зображення);
- Електронну (контент у соціальних мережах, месенджерах, на вебсайтах).

Важливо також розрізнити політичну інформацію за джерелами:

- Офіційна політична інформація походить від державних органів чи офіційних представників;
- Неофіційна може генеруватися громадськими організаціями, журналістами, громадянами чи анонімними джерелами [4].

У сучасному інформаційному суспільстві політична інформація стала високодинамічним явищем, яке постійно трансформується під впливом цифровізації. Особливе місце тут займають соціальні мережі та месенджери, які одночасно виступають платформами для поширення актуальної політичної інформації та простором для дезінформації та маніпуляцій.

Таким чином, політична інформація є багатогранним явищем, яке пронизує всі аспекти політичного життя. Її вплив на політичну соціалізацію, мобілізацію громадян і демократичні процеси є незаперечним, проте важливо враховувати як її позитивний потенціал, так і загрози, які вона може нести.

Молодь, що використовує Телеграм, стає споживачем як офіційної, так і неформальної інформації, що значною мірою впливає на формування її політичної культури. По-друге, анонімність і децентралізація Телеграму створюють простір для обговорення політичних ідей без відчуття контролю або цензури, що стимулює молодь до активної участі у дискусіях і обміні думками.

Політична соціалізація через Телеграм-канали має як позитивні, так і негативні аспекти. З одного боку, це можливість для молоді бути в курсі актуальних подій, залучатися до політичного життя, отримувати доступ до різних точок зору. Телеграм дозволяє молодим людям долучатися до ініціатив, організованих громадськими рухами, політичними партіями або навіть окремими активістами. З іншого боку, відсутність регуляції контенту в Телеграмі створює ризики поширення дезінформації, пропаганди та маніпулятивного впливу. Молоді люди, які ще не мають сформованих критичних навичок аналізу інформації, можуть піддаватися впливу таких факторів, що може викривляти їхній політичний світогляд.

Окремо варто зазначити, що специфіка Телеграму як комунікаційного інструменту змінює класичні підходи до політичної соціалізації. Якщо раніше ключовими агентами цього процесу виступали сім'я, школа, медіа та громадські організації, то сьогодні Телеграм-канали стають самостійним і потужним агентом соціалізації. Вони не тільки транслюють політичну інформацію, але й створюють нові форми залучення молоді до політичного життя, такі як онлайн-петиції, мобілізація на протести чи заклики до обговорення ключових реформ.

Таким чином, Телеграм-канали є амбівалентним інструментом політичної соціалізації молоді. З одного боку, вони сприяють активному залученню до політичного життя, надають можливості для аналізу й обговорення. З іншого боку, вони потребують критичного осмислення через ризики поширення маніпулятивного контенту та викликів для формування незалежного політичного мислення.

Телеграм-канали як засіб передачі політичної інформації мають унікальні характеристики, що вирізняють їх серед інших медіа. Однією з ключових особливостей є їхня функціональність, яка дозволяє поширювати інформацію безпосередньо до аудиторії, минаючи традиційні фільтри цензури або редакторського контролю. Це створює умови для швидкого поширення як офіційних політичних заяв, так і неформального контенту, що іноді є джерелом маніпуляції та дезінформації.

Політична інформація в Телеграм-каналах поділяється на кілька категорій: новини, аналітичні матеріали, заклики до дій, соціальні ініціативи та пропагандистські меседжі. Молодь, яка активно використовує Телеграм, стикається з широким спектром контенту, що формується як офіційними політичними структурами, так і незалежними авторами. Наприклад, політичні партії або громадські діячі використовують Телеграм для прямої комунікації з виборцями, поширення програмних документів чи анонсів заходів. Водночас незалежні канали часто подають альтернативну чи критичну інформацію, що доповнює або суперечить офіційній версії подій.

Особливу увагу слід звернути на інтерактивність Телеграм-каналів, яка дозволяє молоді не лише споживати інформацію, а й брати участь у її обговоренні. Опитування, голосування, відкриті коментарі створюють ефект залученості, який стимулює формування громадянської активності. Це відрізняє Телеграм від традиційних засобів масової інформації, які мають односторонній характер комунікації. Однак відсутність регулювання в цій мережі створює передумови для інформаційного перевантаження, що може ускладнювати критичне сприйняття політичного контенту. Таблиця 1 демонструє основні категорії політичного контенту, які зустрічаються у Телеграм-каналах, їх характеристики та типові приклади. Ця класифікація дозволяє глибше зрозуміти, яким чином політична інформація представлена у цифровому середовищі та які ризики і можливості це створює для молоді в процесі політичної соціалізації [1,3].

Таким чином, Телеграм-канали виконують роль не лише джерела інформації, а й інструменту політичного впливу. Для молоді важливо навчитися відокремлювати достовірну інформацію від маніпуляцій, формуючи критичне мислення та політичну культуру.

Телеграм-канали як один із найпопулярніших цифрових інструментів серед молоді мають значний вплив на формування їхніх політичних орієнтирів. Цей вплив можна розглядати через кілька основних аспектів: доступність інформації, персоналізацію контенту, інтерактивність платформи та її децентралізований характер.

Таблиця 1. Категорії політичного контенту в Телеграм-каналах

Категорія контенту	Характеристика	Приклади
Офіційні політичні новини	Інформація від політичних партій, урядових установ, офіційних представників	Заяви президента, партійні програми
Аналітичні матеріали	Глибокий аналіз політичних подій, часто від незалежних експертів	Статті про виборчі реформи, геополітичні огляди
Заклики до дій	Мобілізаційні повідомлення, спрямовані на участь у протестах, зборах або соціальних ініціативах	Заклики до участі в демонстраціях
Соціальні ініціативи	Інформація про благодійні акції, громадські проекти, волонтерську діяльність	Збір коштів для допомоги постраждалим
Пропагандистські меседжі	Інформація з маніпулятивним характером, спрямована на формування певного політичного світогляду	Рекламні кампанії партій або дискредитація опонентів

Джерело [1,3]

Телеграм забезпечує швидкий і безперешкодний доступ до політичної інформації для широкої аудиторії. Молодь, яка активно використовує месенджери, отримує можливість споживати як офіційні джерела інформації (заяви урядів, політичних партій, міжнародних організацій), так і альтернативні погляди. Це створює умови для плюралізму думок, проте одночасно підвищує ризики впливу фейкових новин або маніпулятивного контенту.

Телеграм-канали часто створюються з урахуванням специфіки інтересів цільової аудиторії. Політичні канали можуть адаптувати тон повідомлень, стиль подачі та навіть формат контенту для залучення молоді. Наприклад, меми, короткі відео чи графіки використовуються для спрощення складної інформації, що робить її зрозумілою та привабливою для молодого покоління. Така персоналізація сприяє формуванню політичних орієнтирів, адже молодь швидше приймає інформацію, яка відповідає їхнім переконанням або емоційним очікуванням.

Інтерактивні можливості Телеграму, такі як голосування, опитування, чати, реакції на повідомлення, сприяють не лише пасивному споживанню інформації, але й активній участі молоді у політичних процесах. Наприклад, канали можуть організувати обговорення важливих політичних подій, створювати групи за інтересами, де молодь може висловлювати свої погляди та дискутувати. Це не лише формує політичну обізнаність, але й стимулює розвиток громадянської активності.

Телеграм-канали, на відміну від традиційних медіа, не мають жорсткої централізованої регуляції. Це дозволяє поширювати різноманітні точки зору, включаючи ті, які зазнають цензури в інших медіа. Молодь отримує доступ до альтернативних джерел інформації, що може формувати критичне ставлення до офіційних наративів і сприяти політичній соціалізації. Проте відсутність регулювання також дозволяє поширювати дезінформацію та екстремістські ідеї, які можуть негативно впливати на політичні орієнтири молоді.

Алгоритми Телеграму сприяють формуванню так званих «інформаційних бульбашок», коли молодь отримує контент, що відповідає їхнім попереднім інтересам і переконанням. Це може обмежувати їхній доступ до альтернативних думок, сприяти поляризації та формуванню стереотипів. Наприклад, якщо користувач підписаний на політичний канал певної ідеологічної

спрямованості, алгоритми пропонуватимуть подібний контент, що може звужити горизонти сприйняття та ускладнити формування об'єктивної політичної позиції.

Маніпуляція політичними орієнтирами молоді через Телеграм-канали є серйозною загрозою. Використання емоційно заряджених повідомлень, спрощених або перекручених інтерпретацій політичних подій може впливати на свідомість молоді та формувати її ставлення до політичних процесів. Наприклад, під час виборів Телеграм-канали можуть слугувати інструментом «чорного піару», спрямованого на дискредитацію опонентів. Таблиця 2 узагальнює ключові фактори впливу Телеграм-каналів на формування політичних орієнтирів молоді [2,5]. Вона ілюструє як позитивні можливості платформи, так і ризики, пов'язані з маніпуляцією, дезінформацією та поляризацією політичних переконань.

Таблиця 2. Основні фактори впливу Телеграм-каналів на політичні орієнтири молоді

Фактор впливу	Характеристика	Приклади впливу
Доступність інформації	Швидкий доступ до офіційної та альтернативної інформації	Новини про політичні події, трансляції протестів
Персоналізація	Адаптація контенту до інтересів і уподобань молоді	Використання мемів, інтерактивних графіків
Інтерактивність	Можливість брати участь у голосуваннях, обговореннях, дискусіях	Онлайн опитування щодо підтримки політичних партій
Децентралізація	Відсутність централізованого регулювання, можливість поширення альтернативних точок зору	Публікація заборонених в інших медіа матеріалів
Алгоритми	Формування інформаційних бульбашок, обмеження доступу до альтернативних думок	Просування контенту, схожого на підписані канали
Маніпуляція	Використання спрощень, емоційно заряджених повідомлень для впливу на політичну свідомість молоді	Чорний піар під час виборчих кампаній

Джерело [2,5]

Таким чином, Телеграм-канали є потужним інструментом впливу на політичні орієнтири молоді. Вони сприяють формуванню політичної свідомості, але одночасно вимагають розвитку критичного мислення для уникнення маніпуляцій та інформаційних пасток.

Розглянемо особливості застосування телеграм-каналів у контексті мобілізації. Перш за все, особливість Телеграм-каналів у контексті мобілізації полягає в їхній швидкості. Поширення закликів до дій, будь-то участь у мітингах, підписання петицій або волонтерська діяльність, відбувається практично миттєво. Молодь, яка постійно знаходиться в онлайн-просторі, реагує на такі заклики оперативно. Окрім цього, саме формат повідомлень у Телеграмі сприяє швидкому прийняттю рішень — короткі, конкретні повідомлення з чіткими інструкціями або лінками створюють відчуття залученості та невідкладності дій.

Мобілізаційний потенціал Телеграм-каналів також посилюється за рахунок горизонтальної структури комунікації. Молодіжні групи та спільноти формуються навколо спільних інтересів або цілей, і учасники цих груп починають взаємодіяти не лише з контентом, а й між собою. Це створює ефект "ланцюгової реакції": одна людина поширює інформацію, інші підхоплюють, і так мобілізація охоплює значну кількість учасників за короткий час. Цей принцип був

ключовим, наприклад, у протестних рухах, де Телеграм-канали виступали основними засобами координації.

Ще однією важливою характеристикою є анонімність платформи, яка дозволяє молоді долучатися до політичної активності без страху переслідування. Анонімність знижує психологічний бар'єр, даючи можливість висловлюватися відкрито або брати участь у ризикованих діях, не ризикуючи розкриттям своєї особистості. Це особливо важливо в авторитарних режимах, де пряме висловлення політичних поглядів може бути небезпечним.

Окрему роль відіграє емоційний заряд контенту, поширюваного через Телеграм-канали. Яскраві меседжі, відео, що викликають обурення чи співпереживання, здатні пробуджувати емоції, які трансформуються у дію. Політична мобілізація молоді через емоційні імпульси є потужним інструментом, адже емоції часто є сильнішим мотиватором, ніж раціональні аргументи.

Водночас мобілізаційна функція Телеграму має й зворотний бік. Відсутність чітких механізмів перевірки інформації та легкість поширення контенту може призводити до маніпуляцій. Молодь може стати об'єктом маніпулятивних кампаній, метою яких є провокація конфліктів, дезорієнтація або створення хаосу. Це підкреслює важливість інформаційної грамотності та критичного мислення.

Отже, Телеграм-канали не лише сприяють мобілізації молоді для участі у політичних процесах, але й формують нову культуру політичної участі — швидку, емоційну, а часто й спонтанну. Їхній потенціал надзвичайно великий, але потребує обережного використання, щоб уникнути ризиків маніпуляції та дезінформації [6,7].

Висновки та пропозиції. Телеграм-канали стали впливовим чинником політичної соціалізації молоді. Завдяки швидкому доступу до політичної інформації, інтерактивності, децентралізації та можливості персоналізувати контент, вони відкривають нові можливості для залучення молоді до політичного життя, підвищення рівня обізнаності та мобілізації. Водночас відсутність регулювання, ризику поширення дезінформації, створення «інформаційних бульбашок» та маніпуляції політичними орієнтирами потребують розвитку критичного мислення, інформаційної грамотності та навичок перевірки фактів. У подальших дослідженнях доцільно зосередитися на емпіричному аналізі впливу Телеграм-каналів на політичну активність молоді та розробці освітніх програм, спрямованих на формування інформаційної стійкості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Докторович, М. (2014). Політична комунікація в умовах інформаційного суспільства. Київ: Ніка-Центр.
2. Овчар О. М. Сучасні тенденції молодіжної політики Європейського Союзу: досвід для України. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/e_journals/tppd/20107/zmist/R_2/11Ovchar.pdf.
3. Особливості й основні функції державної молодіжної політики. URL: <http://lektsii.net/3-52143.html>.
4. Особливості й функції державної політики щодо молоді. URL: <http://lektsii.net/3-52147.html>.
5. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект). Київ : Український інститут соціальних досліджень, Український центр політичного менеджменту, 2010. 242 с.
6. Пеша І. Система молодіжної роботи в умовах децентралізації. Молодіжна політика та молодіжна робота: матеріали II міжрегіональної наук.-практ. конф., 14 груд. 2017 р., м. Дніпро / за заг. ред. Є. І. Бородіна. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 114 с.
7. Фесенко, С. (2018). Соціальні мережі як інструмент політичної мобілізації молоді. Український соціологічний журнал, 3(2), 45–57.

REFERENCES

1. Doktorovych, M. (2014). Politychna komunikatsiia v umovakh informatsiinoho suspilstva. Kyiv: Nika-Tsentr.

2. Ovchar O. M. Suchasni tendentsii molodizhnoi polityky Yevropeiskoho Soiuzu: dosvid dlia Ukrainy. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/e_journals/tppd/20107/zmist/R_2/11Ovchar.pdf.
3. Osoblyvosti y osnovni funktsii derzhavnoi molodizhnoi polityky. URL: <http://lektsii.net/3-52143.html>.
4. Osoblyvosti y funktsii derzhavnoi polityky shchodo molodi. URL: <http://lektsii.net/3-52147.html>.
5. Perepelytsia M. P. Derzhavna molodizhna polityka v Ukraini (rehionalnyi aspekt). Kyiv : Ukrainyskyi instytut sotsialnykh doslidzhen, Ukrainyskyi tsentr politychnoho menedzhmentu, 2010. 242 s.
6. Pesha I. Systema molodizhnoi roboty v umovakh detsentralizatsii. Molodizhna polityka ta molodizhna robota: materialy II mizhrehionalnoi nauk.-prakt. konf., 14 hrud. 2017 r., m. Dnipro / za zah. red. Ye. I. Borodina. Dnipro: DRIDU NADU, 2017. 114 s.
7. Fesenko, S. (2018). Sotsialni merezhi yak instrument politychnoi mobilizatsii molodi. Ukrainyskyi sotsiolohichnyi zhurnal, 3(2), 45–57.

Danyliuk Serhii Yuriyovych
(postgraduate student of the European University)
ORCID ID 0009-0004-9607-2777

TITLE OF THE ARTICLE

Abstract. *The article highlights the role of Telegram channels in the process of political socialization of young people in the modern digital environment. The essence of political socialization as the formation of political knowledge, values and orientations of young people is considered. The features of political information in Telegram channels and its classification by content and form of presentation are analyzed. Factors influencing the formation of political orientations of young people are identified, including the availability of information, personalization of content, interactivity and decentralization of the platform. Special attention is paid to the mobilization potential of Telegram channels, the speed of information dissemination and the risks of disinformation. The need to develop critical thinking and information literacy of young people as factors to counteract manipulative content is emphasized.*

Keywords: *political socialization, youth, political information, Telegram channels, disinformation, mobilization, digital environment.*